

RAAD VAN STATE
INGEKOMEN

16 FEB. 2016

ZAAKNR.

AAN

BEHANDELD DD:

PAR:

AANGETEKEND

AAN Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad
van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

VAN E. Dans
Advocaat
TELEFOON +31 88 253 53 23
FAX +31 88 253 54 47
E-MAIL edans@akd.nl

BEZOEKADRES Wilhelminakade 1
3072 AP ROTTERDAM
POSTADRES Postbus 4302
3006 AH ROTTERDAM
Nederland
INTERNET www.akd.nl

DATUM 15 februari 2016
ONDERWERP TNO e.a. / Wob
UW KENMERK 201406850/1/A3
ONS KENMERK 264170

Edelachtbaar college,

Namens de volgende partijen:

- Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek TNO ("TNO")
- WIL Research Europe B.V.
- Mucosis B.V.
- ModiQuest Therapeutics B.V.
- BioXpert B.V. en
- Erasmus Universitair Medisch Centrum Rotterdam ("**Erasmus MC**")

hierna gezamenlijk: "**Vergunninghouders**"¹, reageer ik hierbij op het hoger beroepschrift van de Staatssecretaris van Economische Zaken ("**de Staatssecretaris**"), de nieuwe beslissing op bezwaar die de Staatssecretaris in deze kwestie op 24 maart 2015 heeft genomen en de reacties van op deze documenten.

Inleidende opmerkingen over de gevolgde procedure

Onderhavige procedure vindt zijn oorsprong in het verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur ("**Wob**") van van 21 september 2011 aan de Staatssecretaris. In dat verzoek vraagt om toezending van alle aantekeningen die houders van een vergunning op grond van de Wet op de dierproeven ("**Wod**") hebben toegezonden ex artikel 10, lid 6 Dierproevenbesluit. Vergunninghouders hebben dergelijke informatie aan de Staatssecretaris verstrekt en hebben dus zonder meer belang bij de afhandeling van het Wob-verzoek van Dat staat in deze procedure niet ter dis-

¹ Waar hieronder "vergunninghouder(s)" zonder hoofdletter wordt geschreven, wordt bedoeld op vergunninghouders onder de Wod in het algemeen, zonder dat specifiek (één van) de vergunninghouders namens wie deze reactie wordt ingediend, wordt bedoeld.

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 2 van 13

cussie.

Echter, Vergunninghouders zijn lange tijd niet betrokken geweest bij deze procedure, niet in het kader van het besluit in primo van de Staatssecretaris d.d. 24 november 2011, maar ook niet in het kader van de beslissing op bezwaar d.d. 8 juni 2012, de procedure bij de Rechtbank Gelderland die is uitgemond in de uitspraak van 8 juli 2014 en aanvankelijk in onderhavige hoger beroepsprocedure. Vergunninghouders hebben dus geen verweer kunnen voeren in bezwaar en de procedure bij de Rechtbank.

De Staatssecretaris heeft aanvankelijk de gevraagde informatie gedeeltelijk geweigerd en voor het overige niet verstrekt, omdat deze al openbaar is. Het bezwaar van daartegen is ongegrond verklaard. De Rechtbank Gelderland heeft die beslissing op bezwaar vernietigd op twee gronden. De eerste grond is dat de Staatssecretaris zich volgens de rechtbank ten onrechte op het standpunt gesteld had dat de (onder andere) door Vergunninghouders toegezonden informatie vertrouwelijk aan hem was medegedeeld. De tweede grond is dat de namen en adresgegevens van Vergunninghouders elders reeds openbaar gemaakt zijn, hetgeen de Staatssecretaris zou hebben miskend.

Tegen de uitspraak van de rechtbank heeft de Staatssecretaris bij uw Afdeling hoger beroep ingesteld. Voorts is op 24 maart 2015 een nieuwe beslissing genomen waarmee uitvoering is gegeven aan de uitspraak van de rechtbank. Met dit besluit heeft de Staatssecretaris besloten tot openbaarmaking van de gevraagde informatie, met uitzondering van alle informatie die herleidbaar is tot vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens, alsmede NAW-gegevens van vergunninghouders en informatie waarvan de openbaarmaking vergunninghouders onevenredig zou benadelen. Deze geweigerde informatie is onleesbaar gemaakt.

Vergunninghouders onderschrijven het hoger beroep van de Staatssecretaris en het weigeren van een deel van de informatie conform het besluit van 24 maart 2015. De kennelijk beoogde feitelijke verstrekking is evenwel ten aanzien van in ieder geval één document niet conform dat besluit. Dat betreffende document wordt u vertrouwelijk ex artikel 8:29 Awb in een separate gesloten envelop toegezonden (**bijlage A**). Dat document stond in één van de digitale mappen die door de Staatssecretaris aan uw Afdeling zijn verstrekt en waarvan Vergunninghouders van u een digitale kopie hebben gekregen. In dat document zijn de naam en locatiegegevens van de betreffende vergunninghouder, alsmede de soorten en aantallen dieren ten onrechte en in afwijking van het besluit van 24 maart 2015 niet weggelakt. De betreffende vergunninghouder heeft pas na toezending van de digitale stukken door uw Afdeling voor het eerst kennis genomen van de wijze waarop de staatssecretaris (kennelijk) beoogt dit document openbaar te maken. Dit document dient alsnog geschoond te worden conform het besluit van 24 maart 2015. In bijgesloten separate envelop is de betreffende informatie weggelakt (**bijlage B**).

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 3 van 13

Algemene opmerkingen ten aanzien van de belangen van Vergunninghouders

Voor Vergunninghouders is het van groot belang dat Wob-verzoeken die betrekking hebben op hun activiteiten met dierproeven met de grootst mogelijke zorgvuldigheid worden behandeld. Informatie over dierproeven is om meerdere redenen uiterst gevoelige informatie. Ten eerste betreft het een uiterst gevoelig werkerrein waar extremisme valt te vrez en ook al heeft plaatsgevonden. Dierenrechtenextremisme vormen in binnen- en buitenland een groot veiligheidsrisico voor proefdierinstellingen (waar over hierna meer). Ten tweede betreft de geweigerde informatie bedrijfs- en fabricagegegevens, althans vertrouwelijke bedrijfsinformatie en concurrentiegevoelige informatie. Om die redenen dient secuur bij elk Wob-verzoek bezien te worden welke informatie moet worden weggelakt.

Daarbij is van belang dat er vele verschillende Wob-verzoeken worden ingediend met betrekking tot de activiteiten van Vergunninghouders inzake dierproeven. heeft er voor zover Vergunninghouders bekend inmiddels tientallen gedaan. Deze verzoeken worden niet alleen bij de Staatssecretaris, maar ook bij andere bestuursorganen ingediend. Niet zelden wordt daarbij gevraagd om dezelfde informatie, waarover al een keer eerder een besluit op grond van de Wob is genomen. Vergunninghouders verwijzen naar bijgesloten Wob-verzoeken van ogenschijnlijk dezelfde verzoeker waarbij om dezelfde stukken wordt gevraagd (verslagen/rapportages van inspecties), **productie 1**. Soms wordt een verzoek om informatie herhaald, maar dan gericht op documenten over een enkele vergunninghouder. Daarnaast zijn er ook derden die op bij verschillende bestuursorganen dezelfde informatie opvragen.

In de praktijk blijkt dat de verschillende besluiten die door meerdere bestuursorganen worden genomen niet in samenhang met elkaar en met de eerdere besluitvorming worden bezien door het bevoegde gezag. Vaak worden documenten op steeds weer andere wijze geschoond van vertrouwelijke informatie. Dat geldt óók voor besluiten die afkomstig zijn van hetzelfde bestuursorgaan. Op zichzelf lijken de afzonderlijke documenten dan niet te herleiden tot Vergunninghouders, personen en/of andere vertrouwelijke informatie, maar indien de documenten naast elkaar worden gelegd kunnen er verbanden worden gelegd zodat informatie dan alsnog herleidbaar zijn tot Vergunninghouders en/of hun medewerkers en inzicht geven in vertrouwelijke informatie. Elke openbaarmaking van nieuwe informatie, hoe weinig ook, vormt daardoor een nieuw puzzelstuk dat kan worden gebruikt om de reeds openbaar gemaakte informatie aan een proefdierinstelling te kunnen koppelen, hetgeen een voedingsbodem vormt voor dierenrechtenextremisme met alle mogelijke gevolgen en veiligheidsrisico's voor Vergunninghouders van dien.

Het lijkt alsof het . ook te doen is om een zo compleet mogelijk beeld te construeren van de dierproefactiviteiten per proefdierinstelling. Alle door haar verkregen documenten plaatst zij op dierproefinfo.nl en wordt daar per bedrijf of instelling geclusterd, ook al is de naam van dat bedrijf niet vermeld op het betreffende document. Niet valt uit te

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 4 van 13

sluiten dat die naam heeft kunnen achterhalen door verschillende documenten te vergelijken, dan wel door herhaaldelijk een verzoek te doen dat is gericht op de informatie van één enkele proefdierinstelling. In een aantal gevallen heeft zelfs in een opmerking in het digitale bestand op haar website namen van natuurlijke personen en locaties vermeld, terwijl deze in het document zelf zwart zijn gelakt. Deze voor Vergunninghouders onaanvaardbare praktijk bevestigt het grote belang dat zij hechten aan het nauwkeurig schonen van de documenten en het bezien van Wob-verzoeken in het licht van eerder genomen of gelijktijdig te nemen vergelijkbare besluiten. De openbaarmaking van alle informatie die dierenrechtenactivisten/extremisten kunnen gebruiken om documenten te koppelen aan concrete Vergunninghouders, dient te worden geweigerd.

Vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens

De Rechtbank Gelderland heeft in haar uitspraak geoordeeld dat de Staatssecretaris ten onrechte de weigeringsgrond als bedoeld in artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c van de Wob aan de weigering van de gevraagde informatie ten grondslag heeft gelegd. Deze grond dient volgens de rechtbank restrictief te worden uitgelegd. Volgens de rechtbank is de informatie niet vertrouwelijk aan de overheid medegedeeld, omdat meerdere vergunninghouders de gevraagde informatie op grond van de Wob zelf openbaar gemaakt hebben. Dit oordeel kan niet in stand blijven.

Ten eerste lijkt in het oordeel van de rechtbank besloten te liggen dat (ook) het begrip "vertrouwelijk" restrictief dient te worden uitgelegd. Dat is echter niet juist, zo volgt uit uw jurisprudentie. Voldoende is dat de informatieverschaffing plaats heeft in het kader van een contact dat de betrokken instelling redelijkerwijs als vertrouwelijk mag beschouwen.² Het feit dat onderhavige informatie verplicht aan de overheid moet worden verstrekt, is daarbij een indicatie dat de informatie in vertrouwen is verstrekt.³

Door van belang te achten dat er meerdere vergunninghouders zouden zijn die onderhavige informatie wel openbaar gemaakt hebben, miskent de rechtbank ten eerste dat het gros van onderhavige informatie afkomstig is van private partijen. Deze private partijen hebben in ieder geval niet de gevraagde informatie openbaar gemaakt. Deze partijen zijn daarover evenmin om een zienswijze gevraagd. Ten tweede is het aan de Staatssecretaris om een eigen overweging te maken. De Staatssecretaris is niet gebonden aan het standpunt van andere bestuursorganen over de vertrouwelijkheid van bepaalde informatie.

Zoals hierboven reeds aangegeven is, betreft onderhavige informatie uiterst gevoelige informatie, vanwege te vrezen extremisme en het concurrentiegevoelige karakter van de in-

² ABRvS 17 juli 2013, ECLI:NL:RVS:2013:3120.

³ ABRvS 2 november 2009, AB 2010, 28. Kamerstukken II, 19 859, nr. 3, p. 33.

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 5 van 13

formatie. Vergunninghouders gaan met die informatie zorgvuldig om. De informatie wordt alléén gedeeld met de Staatssecretaris, omdat het Besluit op de dierproeven daartoe verplicht ter uitvoering van de Europese registratieverplichtingen. In de betreffende Richtlijn 2010/63/EU wordt uitdrukkelijk bepaald dat geen informatie openbaar mag worden waarmee eigendomsrechten worden geschonden, vertrouwelijke informatie wordt prijsgegeven en/of die de anonimiteit van de gebruikers in het gedrang brengt.⁴ Die verplichting was reeds opgenomen in de voorloper van deze richtlijn, Richtlijn 86/609/EEG: "De Lid-Staten doen al het nodige om de bescherming van het vertrouwelijke karakter van uit commercieel oogpunt gevoelige gegevens, die op grond van deze richtlijn worden meegedeeld, te waarborgen" (artikel 13, lid 2). Deze informatie is derhalve wel degelijk vertrouwelijk aan de Staatssecretaris medegedeeld.

Terecht en op goede gronden heeft de Staatssecretaris, onder andere met het besluit van 24 maart 2015, onderhavige informatie als vertrouwelijke informatie aangemerkt.

De rechtbank is niet toegekomen aan een eigen oordeel over de vraag of de Staatssecretaris zich terecht op het standpunt heeft gesteld dat onderhavige documenten bedrijfs- of fabricagegegevens bevatten. Dit zal door uw Afdeling alsnog beoordeeld moeten worden. Daarbij is het volgende van belang.

Onderhavige documenten bevatten onder meer gegevens over de aantallen en soorten dieren die jaarlijks bij dierproeven worden gebruikt, gehouden, aangevoerd en afgevoerd. Dergelijke informatie geeft inzicht in de technische bedrijfsvoering en het werkproces binnen de betreffende proefdierinstelling, alsmede in de kring van toeleveranciers/opdrachtgevers/klanten van die instelling. Terecht heeft de Staatssecretaris daarom de openbaarmaking van die informatie geweigerd.

Vergunninghouders bewegen zich in een beperkte, schaarse en buitengewoon gevoelige bedrijfstak. Met de openbaarmaking van de geweigerde informatie zouden anderen dan Vergunninghouders zelf inzicht verkrijgen in hun inspanningen op het terrein van research en innovatie. Dat schaadt niet alleen het legitieme concurrentiebelang van Vergunninghouders, maar ook dat van hun opdrachtgevers. Niet valt uit te sluiten dat opdrachtgevers hun keuze voor een Vergunninghouder zullen baseren op de mate waarin vertrouwelijke informatie via Wob-verzoeken naar buiten komt. Dat kan betekenen dat Nederlandse proefdierinstellingen voor opdrachtgevers minder aantrekkelijker worden dan buiten Nederland gevestigde proefdierinstellingen.

Dierproeven worden veelal uitgevoerd in opdracht van derden, met name in het kader van de ontwikkeling van nieuwe medicijnen en vaccins voor de medische en farmaceutische sector, maar ook ten behoeve van chemische stoffen en bestrijdingsmiddelen. De concurrentie

⁴ Richtlijn 2010/63/EU, overweging 41 en artikel 43.

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 6 van 13

in die sectoren is groot. Medische en farmaceutische bedrijven streven er naar om nieuwe geneesmiddelen, of verbeterde versies van bestaande geneesmiddelen, op de markt te brengen voordat de concurrent dat doet. Deze ontwikkeling van die nieuwe/verbeterde geneesmiddelen vergt grote investeringen die men uiteraard wenst te beschermen.

Het is voor deze medische en farmaceutische bedrijven van groot belang dat alle informatie over de ontwikkeling van een bepaald nieuw of verbeterd geneesmiddel vertrouwelijk blijft. Dat is in het bijzonder van belang gezien de intellectuele eigendomsrechten ten aanzien van nieuwe ontwikkelingen. Het als eerste kunnen publiceren of als eerste een octrooiaanvraag kunnen doen is van vitaal belang.

Dat geldt vanzelfsprekend voor chemische samenstellingen van geneesmiddelen e.d. Echter, ook reeds het feit dat bepaald onderzoek wordt gedaan, betreft vertrouwelijke bedrijfsinformatie. Immers, daaruit kan worden afgeleid op welk werkterrein het betreffende bedrijf focust en waar dus nieuwe ontwikkelingen kunnen worden verwacht. Concurrenten kunnen daaruit afleiden dat er op dat betreffende terrein kennelijk innovaties mogelijk zijn. Dat kan reden zijn om ook zelf vergelijkbaar onderzoek te gaan doen om zo de eigen geneesmiddelen verder te ontwikkelen.

Ook kan uit de aantallen en soorten dieren worden afgeleid in welk stadium bepaald onderzoek zich bevindt. Dat is eveneens uiterst concurrentiegevoelige informatie, omdat concurrenten daarop hun strategie kunnen aanpassen. Indien een concurrent ver is met het onderzoek, kan dat reden zijn om het eigen onderzoek te staken, of om dat onderzoek juist versneld uit te voeren.

De Staatssecretaris heeft onderkend dat uit de gegevens over aantallen en soorten dieren kan worden afgeleid welk (type) onderzoek de betreffende vergunninghouder uitvoert en wat de stand van het onderzoek is. Bepaalde onderzoeken kunnen alleen met bepaalde soorten dieren worden uitgevoerd. Aantallen dieren geven voorts inzicht in het stadium waarin het onderzoek zich bevindt. Vergunninghouders verwijzen daartoe naar de onderbouwing van de Staatssecretaris op pagina 4 van het besluit van 24 maart 2015. Daarnaast geven de aantallen inzicht in de onderzoekscapaciteit en "bezettingsgraad" van Vergunninghouders, hetgeen eveneens concurrentiegevoelige informatie is.

Uit deze gegevens kan voorts worden afgeleid wat de klanten/afnemers zijn van de betreffende Vergunninghouders. Immers, per onderzoeksgebied zijn weinig medische/farmaceutische bedrijven actief zodat voor ingewijden in de sector aan de hand van informatie over diersoorten en aantallen vrij eenvoudig is vast te stellen welk bedrijf klant is bij welke vergunninghouder.

Daarnaast geeft de gevraagde informatie inzicht in het aantal dieren dat Vergunninghouders in de toekomst nodig zullen hebben om hun experimenten te kunnen verrichten. Zoals aan-

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 7 van 13

gegeven, kan uit de aantallen worden afgeleid in welke fase het onderzoek zich bevindt. Dergelijke informatie biedt leveranciers van proefdieren (fokkers) de gelegenheid om hun onderhandelingspositie ten opzicht van Vergunninghouders daarop af te stemmen.

De publieke vergunninghouders TNO en Erasmus MC

Ook informatie aangaande "publieke" vergunninghouders – i.c. TNO en Erasmus MC – bevatten vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens. Dat zal hieronder worden toegelicht.

Ten aanzien van TNO is van belang dat zij een hybride organisatie vormt. Enerzijds verricht zij niet-economische activiteiten in het algemeen belang, anderzijds verricht zij ook contractsonderzoek voor marktpartijen. In het kader van haar marktactiviteiten verricht TNO commercieel onderzoek in opdracht van commerciële partijen. Dat doet zij op dezelfde wijze als de private vergunninghouders. TNO en de private vergunninghouders concurreren derhalve op dat vlak met elkaar. Voor TNO geldt derhalve net zoals voor de private vergunninghouders dat de gevraagde gegevens betrekking hebben op vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens. Reeds om die reden heeft de Staatssecretaris terecht de documenten van TNO geschoond van aantallen, soorten en andere vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens.

De niet-economische activiteiten van TNO bestaan uit onderzoek dat op eigen initiatief – derhalve niet in opdracht – wordt gedaan. Dat onderzoek wordt hoofdzakelijk gefinancierd uit subsidies. Datzelfde geldt voor het wetenschappelijk proefdieronderzoek van Erasmus MC: ook dat onderzoek wordt in belangrijke mate gesubsidieerd. De concurrentie voor deze subsidies is groot. In de praktijk wordt gemiddeld slechts ongeveer 10% van alle subsidieaanvragen gehonoreerd. Met het oog op de grote concurrentie voor de beschikbare subsidiegelden is absolute vertrouwelijkheid van alle informatie over lopende onderzoeksprojecten van groot belang. Uit lopende onderzoeksprojecten kan immers worden afgeleid welk vervolgonderzoek daarna zal worden uitgevoerd in welk kader nieuwe subsidieaanvragen zullen moeten worden gedaan. Concurrerende (wetenschappelijke) instellingen kunnen daarop hun eigen subsidieaanvragen afstemmen.

Daarbij is voorts van belang dat geregeld commerciële initiatieven (spin-off activiteiten) voortkomen uit wetenschappelijk onderzoek. Deze commerciële initiatieven zouden eveneens onevenredig worden benadeeld indien informatie over diersoorten, aantallen en andere vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens openbaar gemaakt zouden worden.

Net zoals bij de private activiteiten geldt dat gegevens over aantallen en soorten proefdieren inzicht geven in "publieke" onderzoeksprojecten. Dergelijke informatie moet daarom ook voor de publieke vergunninghouders als vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens worden aangemerkt. Het belang daartoe wordt ook onderkend in artikel 10, lid 2, sub b Wob:

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 8 van 13

de bescherming van de economische of financiële belangen van publiekrechtelijke lichamen.

In uw jurisprudentie is reeds uitgemaakt dat ook publieke partijen bescherming kunnen ontlenen aan de weigeringsgrond van artikel 10, lid 1, aanhef en onder c Wob, zie ABRvS 5 december 2012, AB 2013, 87. Die uitspraak zag net als onderhavig geval op concurrentie ten aanzien van subsidies, zoals hier aan de orde. Uit deze uitspraak blijkt voorts dat het standpunt van dat overheden geen vertrouwelijke informatie aan een andere overheid kunnen meedelen⁵, onjuist is.

Onevenredige benadeling ex artikel 10, lid 2 sub g Wob

Voor zover uw Afdeling van oordeel zou zijn dat onderhavige informatie geen vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens bevatten, geldt dat de openbaarmaking ook moet worden geweigerd vanwege het bepaalde in artikel 10, lid 2, sub g van de Wob. De belangen van Vergunninghouders zouden onevenredig geschaad worden indien de concurrentiegevoelige informatie over aantallen en soorten dieren openbaar gemaakt zouden worden. Voor de aard van die benadeling verwijzen Vergunninghouders naar het bovenstaande. Deze onevenredige benadeling weegt in het geheel niet op tegen het belang van openbaarheid van deze informatie.

Als bekend, dient bij de toepassing van artikel 10 lid 2 sub g Wob een afweging van belangen plaats te vinden. De aantallen dieren per jaar in de gehele sector zijn al openbaar en dus kenbaar, en wel via de berichtgeving in het jaaroverzicht van de NVWA over dierproeven en proefdieren: de "Zo Doende". Deze jaarverslagen bevatten zeer uitgebreide en specifieke tabellen van de dieren, inclusief aantallen en soorten. Uit de diverse tabellen vallen al zeer veel gegevens af te leiden. Het enige dat toewijzing van het verzoek van tot openbaarmaking van de dieren per bedrijf daaraan zou toevoegen, is kennis over die individuele bedrijven. Voor het publieke debat over het gebruik van proefdieren maakt het niet uit bij welke proefdierinstellingen de dieren zich bevinden. De openbaarheid zal met die toevoeging van kennis maar zeer beperkt gediend worden, terwijl het nadeel voor Vergunninghouders anderzijds groot is. Dat er al veel informatie bekend is, doet aan dat nadeel voor Vergunninghouders niet af, integendeel: informatie over aantallen en soorten dieren is juist cruciaal om inzicht te krijgen in lopende onderzoeken en om een koppeling te maken met concrete proefdierinstellingen. Waar het dus gaat om publieke debatten en openbaarheid omtrent proefdieren in Nederland, wordt de openbaarheid derhalve al voldoende gediend, onder meer met de uitgebreide jaarverslagen "Zo Doende" en noopt het publieke belang niet tot openbaarmaking van onderhavige informatie.

⁵ Verweerschrift d.d. 23 oktober 2014, onder 3.

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 9 van 13

Vergunninghouders genieten bescherming van artikel 8 EVRM en artikel 39 TRIPs en Richtlijn 86/609/EEG

Vergunninghouders wijzen er in dit kader op dat zij eveneens bescherming kunnen ontleen aan artikel 8 EVRM, inhoudelijk gelijk aan artikel 7 van het Europees Handvest van de grondrechten. In deze artikelen is het recht op eerbiediging van het privéleven opgenomen. Dat recht omvat tevens de beroeps- of handelsactiviteiten van een rechtspersoon, aldus het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en het Hof van Justitie van de EU.⁶ Gezien jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie is daaronder tevens inbegrepen het beginsel van bescherming van vertrouwelijke gegevens en zakengeheimen.⁷ Het openbaar maken van onderhavige vertrouwelijke informatie zou in strijd met artikel 8 EVRM en artikel 7 van het Europees Handvest van de grondrechten zijn. Voorts zou daarmee artikel 39 van het TRIPs-verdrag (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) worden geschonden. Dat artikel verplicht de partijen bij TRIPs, waaronder Nederland⁸ én de EU zelf⁹, om de vertrouwelijkheid van informatie waarop intellectuele eigendomsrechten rusten en bedrijfsgeheimen, te beschermen. De in artikel 39 TRIPs bedoelde bescherming heeft directe werking in die zin dat deze geacht wordt te zijn geïncorporeerd in Richtlijn 86/609/EEG (thans: Richtlijn 2010/63/EU) en daarmee in de Wob. Richtlijn 86/609/EEG bevat expliciete bepalingen ten aanzien van de vertrouwelijkheid versus de openbaarmaking van bepaalde informatie, en voorziet slechts in artikel 13 in de openbaarmaking van bepaalde, geanonimiseerde, informatie. In dat kader is expliciet bepaald dat de lidstaten al het nodige moeten doen om de bescherming van het vertrouwelijke karakter van uit commercieel oogpunt gevoelige gegevens, die op grond van deze richtlijn worden meegedeeld, te waarborgen. Via een Wob-verzoek mag niet méér informatie worden verkregen dan de informatie waarover men op basis van artikel 39 TRIPs en Richtlijn 86/609/EEG mag beschikken. Een andere uitleg van de Wob zou anders immers de werking en het nuttig effect van artikel 39 TRIPs en Richtlijn 86/609/EEG ondermijnen, en zou in strijd zijn met het beginsel van Unietrouw (art. 4 lid 3 EU-Verdrag).

Tot personen en bedrijven herleidbare gegevens

De Rechtbank Gelderland oordeelt dat de namen en adresgegevens van de vergunninghouders reeds openbaar gemaakt zijn en dat daarom de uitzonderingsgronden van de Wob zich niet zouden voordoen. Daarbij miskent de rechtbank het volgende.

⁶ EHRM 16 december 1992, serie A, nr. 251-B, HvJ EU 14 februari 2008, AB 2008, 341, par. 48-49,

⁷ HvJ EU 14 februari 2008, AB 2008, 341, par. 49, e.v., President van het Gerecht 1 september 2015, zaak T-235/15 R, par. 57.

⁸ Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom (bijlage 1c bij het Wereldhandelsverdrag), Trb. 1995, 130.

⁹ Zie 94/800/EG, PbEG L 1994 336/1.

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 10 van 13

Voorop staat dat het een feit van algemene bekendheid is dat (rechts)personen die zich bezighouden met activiteiten die verband houden met dierproeven het risico lopen om het doelwit te worden van acties van dierenrechtenactivisten. Dergelijke acties vinden niet altijd binnen de grenzen van de wet plaats. Dit gevaar wordt al jaren erkend in Wob-jurisprudentie van onder meer uw Afdeling.¹⁰ Uit deze jurisprudentie volgt dat indien niet uitgesloten kan worden dat openbaarmaking van (dierproef)informatie kan leiden tot buitensporige acties van dierenrechtenactivisten, de openbaarmaking geweigerd moet worden, omdat deze acties naar hun aard onevenredig nadeel voor de betrokken (rechts)personen opleveren.

Ook de wetgever heeft onderkend dat personen die betrokken zijn bij het verrichten van dierproeven zich in een kwetsbare positie bevinden, ook al omdat acties zich soms uitstrekken tot de privésfeer. In het kader van de herziening van de Wet op de dierproeven eind 2014 schrijft de wetgever voor hoe omgegaan moet worden met Wob-verzoeken inzake informatie over dierproeven, kennelijk mede indachtig de Europese richtlijnen (zie hiervoor):¹¹

Bij de afhandeling van Wob-verzoeken moet gewezen worden op de kwetsbare positie van personen die betrokken zijn bij het verrichten van dierproeven. Zij oefenen een maatschappelijke taak uit en lopen het risico slachtoffer te worden van activisme. Ingevolge artikel 10, tweede lid, onderdeel e, van de Wob blijft het verstrekken van informatie achterwege voor zover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Hierbij moet bedacht worden dat door openbaarmaking van bepaalde gegevens die niet direct de persoonlijke levenssfeer raken, uiteindelijk achterhaald kan worden welke personen betrokken zijn bij het verrichten van dierproeven. Hierbij kan worden gedacht aan openbaarmaking van een locatie waar dierproeven worden verricht of het transport van dieren van en naar de inrichting. Bij de afweging van het belang van openbaarmaking en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, zou het laatste zwaar moeten wegen.

Bij de belangenafweging tussen het belang van openbaarheid en het belang van betrokken (rechts)personen, dient altijd het laatste belang te prevaleren. Alle informatie die herleidbaar is tot (rechts)personen dient daarom onleesbaar gemaakt te worden op grond van artikel 10, lid 2 sub e en g Wob.

De dreiging van dierenrechtenextremisme is nog onverminderd actueel en speelt zich af in internationaal verband. Het is Vergunninghouders bekend dat er nauwe banden zijn tussen

¹⁰ ABRvS 7 november 2011, ECLI:NL:RVS:2012:BY2508, ABRvS 16 februari 2010, ECLI:NL:RVS:2011:BP4706, Rechtbank Amsterdam 9 maart 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BW4303, Rechtbank Zutphen, 6 juni 2012, ECLI:NL:RBZUT:2012:BW7677, Rechtbank Den Haag 20 september 2005, ECLI:NL:RBSGR:2005:AU4809.

¹¹ Kamerstukken II, 2013-2013, 33 692, nr. 3, p. 14.

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 11 van 13

extremisten in Nederland en de ons omringende landen. Vergunninghouders zijn bekend met recente incidenten in Nederland. Bij een proefdierdeskundige van een vergunninghouder is zuur door de brievenbus naar binnen gegooid en het huis beklad. Een medewerker van een andere proefdierinstelling is thuis ernstig bedreigd, zijn huis is vernield en er zijn foto's van hem op lantarenpalen in de buurt opgehangen. Een voormalig proefdierdeskundige van TNO is persoonlijk en ernstig bedreigd. Ook de voorzitter van één van de erkende dierexperimentencommissies is aan huis bedreigd en om die reden verhuisd. Ter voorkoming van nieuwe incidenten zijn deze voorbeelden geanonimiseerd.

Ook uit berichtgeving in de pers blijkt dat dierenactivisme nog onverminderd actueel is. Vergunninghouders wijzen op bijvoorbeeld het recente incident bij de Universiteit Maastricht inzake onderzoek met labradors naar de werking van pacemakers. Het voornemen om dergelijk onderzoek te verrichten leidde tot bedreigingen van medewerkers van de universiteit. Recent heeft de Universiteit Maastricht zelfs bekendgemaakt dat dit onderzoek definitief is gestaakt, omdat de veiligheid van honden en verzorgers niet kan worden gewaarborgd (**productie 2**). Daarnaast kan verwezen worden naar de diefstal van honden bij een proefdierfokkerij door dierenrechtenextremisten (**productie 3**). Vorig jaar heeft een neurowetenschapper aangekondigd zijn proefdieronderzoek met primaten te staken, omdat hij het doelwit is van dierenrechtenextremisten (**productie 4**).

In onderhavige kwestie betekent dit dat in ieder geval alle namen en adressen, van particulieren én van bedrijven, onleesbaar moeten worden gemaakt, hetgeen de Staatssecretaris terecht heeft gedaan. Dat, zoals de rechtbank stelt, uit openbare bronnen blijkt welke partijen over een vergunning beschikken om dierproeven te verrichten, betekent niet dat namen en adresgegevens in elk concreet document openbaar gemaakt kunnen worden. Deze namen en adresgegevens zijn nog niet openbaar in de context van onderhavige documenten met informatie over diersoorten en aantallen dieren. Daarbij heeft de Staatssecretaris terecht onderkend dat bepaalde diersoorten, honden, katten, primaten en andere dieren met een hoog aaibaar gehalte, heftigere reacties oproepen bij dierenrechtenactivisten dan andere diersoorten. Dat blijkt ook uit het incident bij de Universiteit Maastricht inzake onderzoek met labradors. Informatie over hoge aantallen leiden eveneens tot heftiger reacties.

Ten onrechte bagatelliseert in haar reactie op het besluit van 24 maart 2015 de dreiging van dierenrechtenextremisme in het algemeen en genoemd incident bij de Universiteit Maastricht in het bijzonder. stelt onder verwijzing naar het jaarverslag van de AIVD dat het dierenrechtenactivisme volkomen ingezakt zou zijn. Die conclusie kan echter niet uit het jaarverslag van de AIVD worden getrokken. Dat de AIVD het activisme/extremisme thans wellicht iets minder fel ervaart, laat onverlet dat vanuit dierenrechtenextremisme nog steeds een niet te onderschatten dreiging uitgaat. Het feit dat de AIVD jaarlijks een aparte paragraaf besteedt aan dierenrechtenextremisme zegt naar de mening van Vergunninghouders al genoeg. Dat het dierenrechtenactivisme ingezakt zou zijn, strookt evenmin met de incidenten die zich thans nog steeds voordoen, zie boven-

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 12 van 13

staande voorbeelden. De stelling van _____ dat het incident op de Universiteit Maastricht opgeblazen zou zijn, volgen Vergunninghouders evenmin. Als dat zo zou zijn, dan had de universiteit niet het onderzoek definitief gestaakt vanwege de veiligheidsrisico's.

Namen en adressen dienen dus zonder meer te worden geweigerd. Datzelfde geldt voor alle informatie die herleidbaar is tot één van de Vergunninghouders. Daaronder vallen in ieder geval gegevens over diersoorten en aantallen dieren. Vergunninghouders specialiseren zich vaak in een bepaalde onderzoeksrichting en daaraan gerelateerd in dierproeven op bepaalde diersoorten. Daarnaast kan ook uit combinaties van diersoorten binnen één proefdierinstelling worden afgeleid om welke instelling het gaat. Het niet weglakken van de diersoorten betekent in die gevallen dat de informatie direct herleidbaar is tot een vergunninghouder.

Daarbij wijzen Vergunninghouders er nogmaals op dat onderhavige documenten niet op zichzelf moeten worden gezien, maar in relatie met reeds openbaar gemaakte documenten inzake dierproeven. Door documenten met elkaar te vergelijken, kunnen deze door kenners van de sector zoals _____ en haar gemachtigde _____ vrij eenvoudig aan een proefdierinstelling worden gekoppeld.

Kortom, gegevens over diersoorten en aantallen dienen ook geweigerd te worden op grond van artikel 10, lid 2 sub e en g Wob, omdat deze informatie herleidbaar is tot Vergunninghouders. Het onevenredige nadeel voor Vergunninghouders dient gelet op bovenstaande jurisprudentie en passage uit de parlementaire geschiedenis zwaarder te wegen dan het algemene belang bij openbaarmaking. Bovendien geldt ook hier dat het algemeen belang bij openbaarmaking van gegevens over diersoorten en aantallen maar zeer beperkt gediend zou zijn, omdat al veel informatie openbaar toegankelijk is. Toevoeging van de afzonderlijke soorten en aantallen per vergunninghouder voegt daaraan niet veel toe, maar kan wel de focus van actievoerders juist op een bepaald bedrijf of instelling richten met alle mogelijke gevolgen en veiligheidsrisico's voor Vergunninghouders van dien. Uiteindelijk leidt dat immers tot een steeds completer beeld van alle dierproeven en locaties waar dierproeven plaatsvinden. Dat dient te worden voorkomen.

Conclusies

De uitspraak van de Rechtbank Gelderland kan niet standhouden. Vergunninghouders verzoeken u het hoger beroep van de Staatssecretaris toe te wijzen en de uitspraak te vernietigen. Het besluit van de staatssecretaris van 24 maart 2015, waarop onderhavige procedure tevens betrekking heeft, is rechtmatig. Vergunninghouders verzoeken u dat besluit intact te laten.

DATUM 15 februari 2016
ONS KENMERK 264170
PAGINA 13 van 13

Hoogachtend,

E. Bans
Advocaat
AKD

Productie	Omschrijving
1	Wob-verzoeken met betrekking tot dezelfde informatie
2	Persbericht inzake onderzoek met labradors door de Universiteit Maastricht
3	Persbericht Omroep Brabant
4	Persbericht inzake staken onderzoek vanwege extremisme

Separaat ex artikel 8:29 Awb:

Bijlage	Omschrijving
A	Ongeschoonde versie
B	Geschoonde versie